

og det virker som forfatteren ikke har rukket eller maktet å gjennomarbeide dette stoffet på samme måte som riksrådsforhandlingene.

For en norsk leser som er fortrolig med okkupasjonshistorien og vanskelig kan vente å finne noe nytt i beskrivelsen av de faktiske forhold, vil nok de komparative elementene være mest verdifulle. For meg var iallfall flere av de sammenlignende synspunktene nye og ga økt innsikt. For danske lesere vil nok den rene informasjonsverdi være større enn for norske, for de fleste har vel på forhånd lite kjennskap til nabolandets historie.

Ole Kristian Grimnes

OLE KIILERICH: *Ubetalelige Danmark. Journalisten – og de andre.* Odense Universitetsforlag, 1985. 137 s. Ill. 122 kr.

Noget tyder på at de meget sene beretninger om besættelsestiden har mistet så meget i friskhed og detalje at tabet ikke genvindes ved den mere nøgterne distance til begivenhederne. Det gælder i hvert fald redaktør Kiilerichs erindringer, *Ubetalelige Danmark* – således betitlet fordi Danmark er ham dyrebart, men også fordi danskerne er så ubetaleligt selvglade. Titlen slår tonen an, den er causerende og ironisk.

Christmas Møller blev Kiilerichs skæbne. Som ung rigsdagsmedarbejder på »Nationaltidende« sluttede han sig til Christmas' falanks under slaget om den nye grundlov i 1939. Senere, under besættelsen, var det Christmas der fik Kiilerich ind i redaktionen af »Frit Danmark«, og det var igen til Christmas i London at Kiilerich vendte sig da han måtte flygte i januar 1943. Efter krigen kom det til et brud mellem de to pga. Sydslesvig-spørgsmålet, hvor Kiilerich var »flensborgmand«. Men en forsoning var på vej da Christmas Møller døde af et hjerteslag i 1948. En række vandreår fulgte som redaktør på »Information«, korrespondent i Rom og senere i Strassburg, som redaktør af »Folk og Værn«, og som medarbejder ved det nye medie, fjernsynet – indtil Kiilerich landede i udenrigsredaktionen på »BT«. Her tilbragte han den sidste snes år af karrieren og skabte pressehistorie med sine korte udenrigspolitiske kommentarer. Erindringerne fortæller løst og fast om dette brogede liv, og slutter med en række refleksioner over journalistik, ideologi og udenrigspolitik. Kiilerich deler sin lærermesters uvilje mod det reaktionære Venstre. Han opfatter Christmas Møllers grænsepolitik i 1945/46 som en brobygning til Socialdemokratiet – således som grundlovsforslaget var det i 1939 – og bogen slutter med Kiilerichs eget credo, nødvendigheden af den store koalition mellem socialdemokraterne og Det konservative Folkeparti.

Manuskriptet til *Ubetalelige Danmark* lå ufærdigt ved Kiilerichs død i 1983. Det er gjort tryklart af redaktør Carsten Nielsen, og udsendes af *Københavnske Journalisters Veteranklub*. Det er da også pressehistorikeren der vil have den største glæde af bogen. For den politiske historie er der meget lidt at hente. Der findes naturligvis brikker til et portræt af Christmas Møller som den store forbruger af venskaber, og der er også skitser af andre politiske koryfæer – men uden større dybde. Det livsafsnit hvor Kiilerich ikke kun var observatør, men også aktør, nemlig tiden under verdenskrigen, fylder ca. 2/3 af bogen. Men værdien er stærkt begrænset, fordi det ikke er til at afgøre hvornår historieskrivningen begynder og erindringer holder op.

Hans Kirchhoff